

12:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan på distans 2022-09-04

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Kom med din helige Ande och öppna våra hjärtan så att vi tror allt vad ordet säger. Rena så vårt tal genom ditt heliga tal, som är utan brist. Ge oss också nåd att genom vårt tal bekänna allt vad ordet lär. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

[Dagens ämne: Tungans bruk. Epistel: 2 Kor. 3:4-8, 17-18. Evangelium: Mark. 7:31-37]

Predikotext: Matt. 12:33-37 (2:a årg.)

Jesus sade till fariséerna: 33 "Säg antingen att trädet är gott och frukten god, eller att trädet är dåligt och frukten dålig. För på frukten känner man trädet. 34 Huggormsyngel! Hur skulle ni som är onda kunna säga något gott? Vad hjärtat är fullt av, det talar munnen. 35 En god människa tar fram ur sitt goda förråd det som är gott, och en ond människa tar fram ur sitt onda förråd det som är ont. 36 Men jag säger er: Varje onyttigt ord som människor talar ska de få svara för på domens dag. 37 Efter dina ord ska du frias, och efter dina ord ska du fällas."

Denna söndag handlar om "tungans bruk", hur vi ska använda vårt tal. I evangeliet hos Markus berättas om hur Jesus botade en man som var döv och nästan stum. Jesu tog mannen åt sidan och satte först sina fingrar i hans öron. Sedan spottade han och rörde vid hans tunga. Han såg upp mot himlen och suckade och sade sedan: *Effata!* (öppna dig) Genast löstes hans tungas band och han talade tydligt och klart. Detta är evangeliets underbara budskap om Kristi kärlek till alla människor. Luther betonar att Jesus botade denne man för att visa att samma sak gäller för alla människor. Alla människor är bundna av synden, döden och djävulen. Men Jesus har genom sitt lidande och sin död besegrat dessa onda makter.

När han därför med sitt ord säger: *Effata!* öppnas mannens öron och hans tunga kan tala tydligt. I sin godhet och kärlek gjorde Jesus detta med mannen, men det visar att han också vill göra detsamma med alla människor i alla tider, säger Luther. Kristi försoning gäller från Adam till den allra sista människan som föds på jorden. Alla deras synder har Jesus burit och försonat. Därför kommer han också till oss idag för att tala sitt ord så att också våra öron öppnas och våra tungors band löses.

Detta kan endast ske genom Guds eget ord. Tungans bruk är därför först och främst Guds eget tal, Guds egen tunga. Så länge vi är oomvända människor kan vi varken rätt höra vad Gud säger och ännu mindre själva bekänna det. Den enda vägen till omvändelse är därför att vi lyssnar på Guds ord. Där talar Gud så att vår andliga dövhet försvinner. Där löses vår tunga så att vi i tro kan bekänna: Jesus är Herren. Han är vägen, sanningen och livet. Han är vårt enda hopp inför döden och evigheten.

I vår predikotext hos Matteus talar nu Jesus till fariséerna, som inte ville tro på honom. Jesus ger dem då en bild ur vardagslivet. Han talar om ett *fruktträd*. Antingen bär det god frukt och då förstår vi att det är ett gott träd. Men om trädet bär dålig, rutten och oduglig frukt förstår vi att trädet som sådant är dåligt. *Av frukten känner man trädet*, säger Jesus. (v. 34b)

Så långt måste vi alla hålla med Jesus. Här nickade säkert fariséerna instämmande. Frukten beskaffenhet beror på själva trädet. Om trädet har drabbats av en sjukdom märks

det kanske först på bladen och sedan på frukten. Och om ett träd är dåligt hjälper det inte om man hänger dit fina, goda frukter på grenarna från något annat träd. Trädet blir inte ett dugg bättre av det. Om det är dålig frukt är det fel på själva trädet. Det onda kommer inifrån.

Så är det med människan, säger Jesus. *Vad hjärtat är fullt av, det talar munnen* (v. 34). Fastän vårt tal borde vara rent och fint, vackert och ärligt, är det inte så. Från människans mun kommer elakt tal, svordomar, skryt och högfärd, lögn och bedrägeri. Istället för bön och tillbedjan av den ende, sanne Guden kommer dyrkan av främmande avgudar och religioner. Istället för Bibelns rena och klara lära kommer våra egna mänskliga tankar, som går ut på att vi själva måste erövra himlen genom våra egna goda gärningar. I människans innersta finns det totala syndafördärvet, arvsynnen. Så länge otron regerar kommer därför både vårt hörande och vårt tal vara fördärvat. Med våra öron lyssnar vi inte på Gud utan på alla möjliga andra budskap. Och sedan talar vi som det vi hör.

Bakom detta ligger djävulen, som är Guds fiende. Han lyfter fram våra egna tankar och vill göra oss högmodiga och stolta. Eller för han oss in i förtvivlan då vi menar oss vara övergivna av både Gud och människor. Så länge vi inte har fått våra öron öppnade kan vi inte heller tala rätt. Vårt tal blir då förvirrat och meningslöst. Vi talar bara enligt vad vi hör runtomkring oss eller från våra egna, förvirrade tankar. Så länge hjärtat är fullt av otro talar vi otrons tal. Så gör den onde ängeln, Satan, att både vårt hörande och vårt tal är helt dominerat av honom. Men han är så listig att vi inte ens märker det. Hans värsta frestelse är att han låter oss tro att vi kan bli som Gud. Så sa också djävulen till Eva i paradiset: *Ni ska visst inte dö! Men Gud vet att den dag ni äter av den (förbjudna frukten) kommer era ögon att öppnas, och ni blir som Gud med kunskap om gott och ont.* (1 Mos. 3:4-5).

Därför börjar Jesus med att straffa otron. Han säger i vår text: *Huggormsyngel! Hur skulle ni som är onda kunna säga något gott?* (v. 34a) Många har förargat sig över att Jesus ofta talade så hårda ord. Varför var han inte mild och kärleksfull mot fariséerna? Kunde han inte ha börjat med att tala om för dem hur mycket Gud älskade dem?

Detta är ett missförstånd. Gud älskade verkligen fariséerna liksom han älskar alla människor. Men samtidigt som Gud älskar människan är han vred mot synden och syndaren. I sin kärlek vill Gud först predika lagens ord så att vi förstår att vi är syndare. Det är vad Jesus här gör mot fariséerna. Han avslöjar deras otro med stränga ord: *Ni huggormsyngel! Hur skulle ni som är onda kunna säga något gott?* (v. 34)

Sedan vill Gud förkunna förlåtelsens ord för dem som ångrar sin synd. Då predikar han om Jesu död och uppståndelse och om Guds kärlek till varje syndare. Men han gör det alltid i denna ordning: först lagens dom, sedan evangeliets förlåtelse. Detta är den enda rätta vägen. Både lag och evangelium måste finnas i den kristna kyrkan. Tar man bort det ena eller vänder på ordningen blir allt förstört.

Låt oss gå till kyrkohistorian. Luther skriver om hur man i den romerska kyrkan bara predikade lagen så att människorna levde under tunga bördor. De fick inte höra det rena evangeliet. Detta ledde antingen till säkerhet eller förtvivlan. Så kom reformationen med det rätta, glada budskapet om evangeliets tröst endast för Kristi skull genom tron allena. Då kom många människor till tro. Men snart uppstod det en annan villfarelse som hotade den lutherska kyrkan. Några menade att lagen inte alls skulle förkunnas i kyrkan bland de kristna. Eftersom rättfärdiggörelsen helt och hållet kommer genom evangelium skulle man inte predika lagen för de kristna. Istället skulle man börja att endast predika evangelium. Lagen hör bara hemma på rådhuset, sa man. Somliga gick så långt att de menade att det bara är evangelium (utan föregående lagförkunnelse) som leder till omvändelse. Därför

skulle man direkt predika evangelium för oomvända syndare och börja med att säga till dem: Jesus älskar dig! Dina synder är förlåtna. Luther blev förskräckt. Han menade att denna nya lära till och med var värre än påvedömet. Där hade man åtminstone lagen och människor kunde bli frälsta om de därefter fick höra evangelium. Men om lagen inte alls predikades kunde människan inte bli förkrossad och överbevisad om sin synd. Evangelium blev då bara som en huvudkudde som gjorde att man kunde sova gott i synden. Den nya läran tog därför helt bort omvändelsens möjlighet. Denna nya, förskräckliga lära lärdes av Luthers nära vän, den unge Agricola. Med sorg måste Luther se till att han utestängdes ur kyrkan. Han fortsatte då att predika sin villfarelse på annat håll.

Guds ord lär oss den rätta balansen mellan lag och evangelium. Därför talade Jesus dessa hårda ord till fariséerna. I sin kärlek ville han väcka upp dem och visa dem syndens allvar. Det fanns också en och annan bland fariséerna som kom till tro. Det främsta exemplet är Paulus. På vägen till Damaskus visade sig Jesus för honom och sade: *Jag är den du förföljer!* Så måste Paulus förstå att hela hans tidigare liv varit förfelat. Han hade kämpat mot Gud själv. Men genom mötet med Jesus fick han se sanningen. Först fick han i det skarpa ljuskenet se Jesus och höra att han var en förföljare. Han blev då blind. Sedan fick han genom Ananias ta emot dopet och syndernas förlåtelse. Då fick han också sin syn tillbaka. Jesus kallade honom som en apostel för hedningarna. Detta hade inte skett om Paulus inte hade blivit stoppad genom lagens stränga dom och sedan fått förlåtelsens evangelium. Så ändrades hela Paulus' tankevärld. Av det onda trädet med dess falska frukt blev ett gott träd med en god bekännelse.

Därefter säger Jesus i vår text: *En god människa tar fram ur sitt goda förråd det som är gott, och en ond människa tar fram ur sitt onda förråd det som är ont* (v. 35). Den goda människan är Jesus Kristus själv. Endast han är utan alla synd. Endast han levde i fullkomlig harmoni med Guds lag. Men detta gjorde han för vår skull när han frivilligt gick in under lagen. När vi sedan tror på Jesus blir också vi förvandlade. Först och främst blir vi genom dopet och tron iklädda Kristi rättfärdighet. Vår synd blir övertäckt. Den är fullkomligt försonad genom Kristi blod. Den helige Ande har tagit sin boning hos oss. Därför kan det med rätta sägas också om varje kristen: *En god människa tar fram ur sitt goda förråd det som är gott*. Omvändelsen innebär verkligen att den kristne får en ny människa i sitt inre. Den genom syndafallet förlorade gudsbilden blir återupprättad. En kristen har fått en sann kärlek till Gud i sitt hjärta. En kristen lyssnar nu gärna och ofta till Bibelns ord, där Gud själv talar. Bönen har tänts i hans eller hennes hjärta. En kristen kämpar nu mot synden och den gamla människan i Andens kraft. En kristen har fått sin tungas band lossade och kan nu med glädje bekänna allt vad ordet säger. Den kristne vet också att prästen talar Guds ord på Guds befallning och att det är Gud själv som genom församlingen upprättar predikoämbetet även om församlingen bara skulle bestå av några få kristna. Därför håller den kristne fast vid Petrus ord: *Om någon talar skall han tala i enlighet med Guds ord* (1 Petr. 4:11).

Men Jesus vet också att varje troende kristen har kvar den gamla människan. Han vet hur lätt vargen kommer in i fårahjorden för att riva fåren. Luther skriver att det var därför som Jesus suckade så tungt och vände ansiktet mot sin Fader i himlen innan han botade den dövstumme med sitt *Effata*. Därför varnar oss Jesus med sina slutord: *Men jag säger er: Varje onyttigt ord som människor talar ska de få svara för på domens dag. Efter dina ord ska du frias, och efter dina ord ska du fällas* (v. 36f). En kristen kan avfalla. Om den kristne börjar att försumma ordet och bönen kan tron också slockna igen. Så är t.ex. *Ananias och Safira* ett varnande exempel. (Apg. 5:1-11) De var brinnande kristna medlemmar av den första kristna församlingen i Jerusalem. De sålde frivilligt sin gård och skänkte pengarna till församlingen. Detta var inget bud utan en fri sak för att man tillsammans skulle kunna hjälpa de fattiga. Men djävulen hade lockat

dem på avvägar. De ljög inför apostlarna. De hade tänkt att i hemlighet ha en summa pengar för sig själva. Det var inte fel att ha egendom kvar, vilket Petrus klart säger ifrån. Men felet var att deras tal hade blivit lögnaktigt. De ljög för Petrus och församlingen. De ljög därmed också för Gud själv, den Helige Ande. På domens dag skall de svara för detta. Så är det för oss alla. *På domens dag* blir vi dömda efter våra ord, säger Jesus (v. 36f). Om vi då inte fått syndernas förlåtelse för alla syndiga och lögnaktiga ord blir vi fördömda. Endast om vi i tro tagit emot Kristi försoning och blivit iklädda hans rättfärdighet genom tron kan vi därför bestå på domens dag.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.